

st 11. Dinsdag
w. z. de Rector
st. Fabius, heeft
ouden, getield:
met de grootste
op zij ook aan-
ernst werden
op de heerlijk-
a uitgangspunt
loel in de ver-
Verbondsgod
ook den hoogen
monie zij tus-
rdt. Hoe hoo-
men geroepen
doen vinden;
verborgenheden
made schenken
de begeerte en
n, dat ook het
en Gods.
velen aan zich
e door den druk
al de vrienden
een exemplaar
ook anderen ter
door de firma
boekhandelaars

gevolg het doc-
seid afgelegd de
lam. De Heere,
ikwaam maakte,
verder hem ten
uit dezen jongen
otmaking Zijns
W. HOVY.

to Vroomshoop

te Kerk te Am-
t. V. D. B. f. 5.
Fac.)
rdam A (halve

ber te Zetten f. 2.

erde Beginselen,
beigenootschap:

EEFAT,
ningmeester.

& Co.,

isselen Gouden
Nemen gouden
Gulden worden

heüs',

— JEZUS, DE
— OP DE
ge plaat.) —
Amerika.) —

mbrengen van

ig,

G
ORIA.

van:

unde,

erk.
nkomstig den
Wet N°. 8,

ed.

ij het Departement
bezorgd op het
enstraat N°. 8.

ELT,
wijs,
s van het
istoria.

terdam
RKEN.

Generale Synode,
door

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentieën aan den Uitgever J. A. WORMSER, Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam.
Insendingen die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen

Zondag 4 October 1896. N°. 980.

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentieën: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van lieftogaven en Verlangingen 10 Ct. p. regel.

Dan de gemeene Gratie.

TWERDE STUK.

III.

Aanmerkt nu, hoe groot deze geweest is, aan denwelken ook Abraham, de patriarch, tienden gegeven heeft uit den buit.
Hebr. 7:4.

Het feit, dat de drie Groot-patriarchen, Abraham, Izak en Jakob, en met name de eerstgeroepene, die zelf nog in Ur der Chaldeen geboren en gehuwd was, volstrekt niet hermetisch van het leven der volkeren werden afgesloten, maar integendeel door allerlei band met de volkeren verbonden bleven, en zelfs nieuwe banden met het volkerenleven buiten Israël, of zelfs aanknoopen of zich door Gods bestel zagen aanleggen, vereischt na hetgeen in ons vorig artikel uiteen werd gezet, geen nader be- toog. Gelijkelijk echter dat artikel reeds te verstaan gaf, ligt de hoofdbeurtenis, die Abrahams verhouding tot de volkeren te- kent, in de nog niet besproken ontmoeting van Abraham met Melchizedek; en het is op deze gebeurtenis dat we thans nader de aandacht hebben te vestigen. Gelijkelijk van zelf spreekt, volgen we daarbij de uitlegging van het desbetreffende verhaal, die ons in den brief aan de Hebreërs, in verband met Psalm 110, geboden wordt. Zoo dikwijls toch de Schrift zelf eenig ander deel dier- zelfde Schrift uitlegt, neemt alle verschil van meening over de juiste betekenis van zulk een stuk een einde. Nu we derhalve ook hier de betekenis van Gen. 14 in Hebr. 6 en 7, coll. Psalm 110, omstandig vinden toegelicht, dient elke voorstelling omtrent Abrahams optreden, die met deze uitlegging in strijd is, verworpen te worden, en moet omgekeerd de sleutel tot het recht verstand van Abrahams afzondering juist in Hebr. 6 en 7 worden gezocht. Bij alle overige aanraking van Abraham met de volkeren is nog twijfel mogelijk, en kan tot op zekere hoogte plaats worden gelaten voor tweërlei meening; maar hier is die moge- lijkheid afgesneden. Hier spreekt de Schrift zelf, duidelijk en breedvoerig, over de eigenlijke betekenis en den waren zin, van wat ze ons zelf verhaald heeft, en op dit punt zou tegenspraak of zelfs twijfel al- soomiet verwerping van het Schriftgezag gelijk staan. Steeds schrijvende voor hen, die met ons dit gezag hooft houden, leggen we er daarom bijzonderen nadruk op, dat we hier aan een punt toe zijn, dat ons een vast en zeker uitgangspunt aanbiedt voor onze ge- heele beschouwing over de verhouding tus- schen Israël en de volkeren, en evenzoo over de verhouding tusschen de gemeene gratie en de particuliere genade, en dit wel in beider verband zoo met de oorspronke- lijke Schepping Gods, als met de toeko- mende heerlijkheid.

Dat de ontmoeting van Abraham met Melchizedek metterdaad voor Gods kind zoo hooge en gewichtige betekenis heeft, blijkt op overtuigende wijze uit Hebr. 6:1 v.v. Daar toch lezen we: »Daarom naa- tende de eerste beginselen van de leer van Christus, laat ons tot de volmaaktheid voort- varen." En wat rekent nu de gewijde schrij- ver tot »die eerste beginselen onzer religie?"

Hij noemt het zelf op, en zegt, daarmee het oog te hebben op: 1°. de leer van God; 2°. de leer der bekeering; 3°. de leer der doopen; 4°. de leer der handoplegging; 5°. de leer van de opstanding der dooden; en 6°. de leer van het laatste oordeel. Dat zijn hem altemaal niets dan de eerste beginselen van de Christelijke belijdenis, die hij in Hebr. 5:12 omschreef als »de melk voor de pas- beginnenden." En tegenover deze »melk voor de kinderkens" plaatst hij nu »de vaste spijsen voor de volmaakten", en roept zijn lezers op, om nu met hem »tot de volmaaktheid voort te varen," door alnu met hem in te gaan op de historie van Melchizedek.

Wonderlijk, zoude ge zeggen? Is dat dan nu de leer der hoogere volmaaktheid? En gaat dit op, om in de kerk van Christus te verklaren, dat de geschiedenis van Melchi- zedek voor ons belangrijker en gewichtiger is, dan de leer van God, van den Doop, van de bekeering, van de opstanding, en van het laatste oordeel? Ge kunt het bijna niet gelooven; en lange jaren heeft men het dan ook niet geloofd. Men las er over- heen, en bleef voorhands ook onder de dieper ingeleide broeders en zusters zich nog altoos met »de eerste beginselen" bezig hou- den, rederekende en redetwistende over de leer der doopen en der bekeering en der opstanding en des oordeels, om dat diepere stuk van Melchizedek, waarop Paulus wees, rustig te laten voor wat het was. Het was eerst de Heraut, die zich geroepen ge- voelde, om bij meer dan een gelegenheid, weer de aandacht der Gereformeerde Chris- tenheid, op wat Paulus noemt: »een voort- varen tot de volmaaktheid", te vestigen, door uit te spreken, dat de summier inhoud van dit veelzeggend stuk, geen mindere is, dan de leer, dat de bijzondere openbaring, en dus ook de particuliere genade, slechts een »toezichtingsschouwspel betekenis heeft, en dat niet de particuliere openbaring, maar de scheppingsordinantie het duurzame en blij- vende is.

Zoo verviel derhalve de naïeve voorstel- ling alsof Paulus het »voortvaren tot de volmaaktheid," gezocht zou hebben, in de uitlegging van een wat netelige plaats uit het Oude Testament. Naar die opvatting toch, zou het voortvaren van Gods kinde- ren tot de volmaaktheid, bestaan in zekere uitlegkundige bekwaamheid. Deze of gene moeilijke plaats uit het Oude Testament te kunnen verklaren, zou kenteekenen van zu- verder genade en hooger geestelijk leven zijn geworden. Een averechtsche en onzinnige voorstelling, waartegen het gezond verstand der kerk gelukkig met kracht opkwam. Neen, als de heilige apostel ons, met zoo indrukwekkend woord ter inleiding, in twee geheele hoofdstukken met de ontmoeting van Melchizedek bezig houdt, en nu zegt, dat in het recht verstand van die ontmoet- ing, de sleutel ligt tot een dieper inzicht in het mysterie Gods, dan spreekt het van- zelf, dat deze gebeurtenis veel verder strek- king moet hebben, en verstaat ge den apostel niet, zoo ge deze verdere strekking van zijn woord niet weet op te merken. — Leest en herleest ge daarentegen Gen. 14, Psalm 110 en Hebr. 6 en 7, met de noodige aan- dacht, dan blijkt al spoedig, dat hier met- terdaad de hoofdvraag ligt voor geheel het verband tusschen de ordinantie der schep- ping en de ordinantie der bijzondere heil- openbaring, en dat men eerst aan de hand

van het hier verhaalde het ware en breede licht kan doen vallen op geheel den gang der openbaring Gods.

Er is namelijk een voorstelling van de openbaring Gods, die het doet voor- komen, alsof, na den val in zonde, de scheppingsordinantie die daarachter ligt, van ondergeschikte betekenis wordt, en alsof nu de heilopenbaring optreedt, om een ge- heel nieuwe orde van zaken tot stand te brengen. Wat daarentegen de apostel ons hier openbaart, wraakt die voorstelling als onwaar en onjuist, en stelt er de waarheid voor in plaats, dat de heilopenbaring slechts een tijdelijk karakter draagt, komt om weer te verdwijnen, en dat, als eenmaal de heil- openbaring haar vollen inhoud zal gereali- seerd hebben, in het eeuwig koninkrijk van onzen God de oorspronkelijke scheppingsorde, maar nu voltooid en onkwetsbaar gemaakt, het altoosdurend bestand van alle dingen in hemel en op aarde zal worden. — Beide voorstellingen zijn uiteraard niet te verzo- nen. De één sluit de andere uit. En waar nu de laatste voorstelling ons door de Schrift zelf geopenbaard wordt, en de eerste eeniglijk op menselijke inbeelding rust, lijdt het voor ons, en voor wie met ons aan de Schrift vasthoudt, geen oogenblik twijfel, of we hebben de eerste te verwer- pen, en de laatste te kiezen, en dus ook de gemeente Gods en al haar Godgeleerden en Dienaren op te wekken, om met beslistheid de laatste te aanvaarden. Het breede stuk dat we onlangs uit Prof. Steffens oratie ver- taalden, was juist, wijl het zich geheel op deze zelfde lijn bewoog, ten volle waard om in ons land in breeder kring bekend te wor- den gemaakt. Het standpunt waarop ge u toch ten deze plaatst, beheerscht ten slotte geheel uwe opvatting van de Christelijke reli- gie en de kerk, en van beider verband met het natuurlijke leven; en we achten het een eere- en zeldzaam privilege der Gereformeerde Belijdenis te zijn, dat ze, ook zonder op dit punt nog tot volle klaarheid te zijn geko- men, toch ook hierin, alleen onder alle Be- lidenissen, de hoofdlijn zuiver trok.

Gaan we nu op het verhaal zelf nader in, dan trekt het al aanstonds onze opmerk- zaamheid, dat we niet alleen te Gerar bij Abimelech, maar ook bij Melchizedek te Salem, nog kennis van den eenigen waren God vinden. Uitdrukkelijk wordt deze koning toch »een priester des Allerhoogsten" ge- noemd. De gemeene voorstelling alsof Abrah- am, Ur der Chaldeen verlatende, in Kanaän een land ging bewonen, waar de afgoden- dienst reeds alle ware geloof verstikt had, zoodat er geen geestelijk aanrakingspunt met de bevolking des lands voor hem overbleef, blijkt reeds hierdoor onhoudbaar te zijn. Dat de Kanaänietische volken vierhon- dert jaren later zijn uitgeroeid ter oor- zake van hun schandelijke afgoderij, staat vast. Maar men heeft geen recht uit dat feit de conclusie te trekken, dat deze jammerlijke gruwel reeds in de dagen van Abraham geheel Palestina verpest had. Integendeel, in heel Abrahams historie komt niets voor, dat op een buit- tengemeen gruwelijk uitbreken van den afgodendienst wijst, en omgekeerd vin- den we er drie herdervorsten die Abrah- am zich tot bondgenoot kiest, te Gerar een koning die nog openbaringen van God ontvangt, te Salem een koning die

een priester des Allerhoogsten is, en zelfs bij de Hethieten hooren we Abraham nog eeren als »een vorst Gods". Alleen aan het hof van Egypte blijft elke vermelding van dien aard uit; maar voor het overige maakt schier elke ontmoeting van Abraham met de inlandse vorsten op ons den in- druk alsof de dienst van den waren God nog naast allerlei ingeslopen afgoderij stand hield.

Tusschen het Ur der Chaldeen, waar- uit hij wegtroeg, en het Kanaän, waar hij heen troeg, alsoo onder dit oogenpunt, weinig verschil te hebben bestaan. In het land, waaruit Abraham vertrok, was de dienst der Teraphim zelfs in zijn eigen familie doorgedrongen, en in het land waar hij kwam, waren de sporen van den dienst van den waren God nog telkens merkbaar, en worden duidelijk vermeld. Iets wat ge- heel overeenstemt met de berichten, die thans uit de oude Egyptische en Babylonische archieven en monumenten tot ons zijn gekomen. Ook volgens die zeer uitgebreide en eenparige berichten toch was Kanaän ook des- tijds reeds geheel onder den invloed van Chal- dea geraakt, en was uit Babylon de daar heer- schende afgoderij naar Kanaän doorgedron- gen. Het verschil tusschen het volk in Ur der Chaldeen en het volk in Kanaän schijnt dan ook veel meer in hun natuurlijke aan- leg en nationale neiging, dan in een reeds toen schrikkelijk uitgebroken afgoderij te hebben bestaan. Vandaar dat Abraham, toen voor Izak een vrouw moest worden gezocht, niet een vrouw voor zijn zoon koos uit die familien in Kanaän, waar men God nog kende, maar zijn knecht gelastte, dat hij een vrouw voor zijn zoon zou zoeken »niet uit de dochteren des lands", alzoewel op haar afkomst en geslacht doelende, maar met geen woord melding makende van haar afgodischen zin. Is nu de voorstelling juist, dat de bevolking van Kanaän voor een goed deel van Cham afstamde, dan ligt ook de tegenstelling in Abrahams dagen nog niet in den »dienst Gods" en »de afgoderij", maar heel anders in den zegen die Sem was toegezegd en den vloek die gelegd was op Cham.

Doch hoe dit zij, Abraham ontmoet Melchizedek, die uit Salem was uitgegaan, om Abraham als overwinnaar te eeren. Abraham had den inval der Elamieten onder Kedor Laomer afgeslagen, en het was des- wege dat de koning van Salem hem tegemoet trok, om hem brood en wijn aan te bieden. Dat dit juist de koning van het latere Jeruzalem deed, is zeker opmerkelijk. Wat men vroeger niet wist, maar nu uit de Egyptische archieven te weten kwam, is dat Jeru- zalem reeds destijds een plaats van gewicht was, die herhaaldelijk door de Egyptenaren bezet was, om zich van de heerschappij over heel het latere Juda te verzekeren. Jeru- zalem was van nature het gewichtige punt, dat over het bezit van heel Kanaän besliste. En waar nu onder Gods bestel, een voor- looper van David in de rij der koningen, die hun troon te Jeruzalem gevestigd had- den, uitgaat om Abraham, uit wiens lendenen David zou geboren worden, te begroeten, daar wordt een dier historische momenten doorleefd, die onder Gods bestel, een heer- lijke profetie in zich dragen. David zelf heeft als koning van Jeruzalem dan ook

blijkbaar aan zijn voorganger op den troon gedacht, en hieruit is het te verklaren, dat hij, in den geest van Christus protelerende, hem ons geteekend heeft als een koning, die niet meer een hoogepriester naast zich zou hebben, maar zelf koning en hoogepriester beiden zou zijn; en het is om deze gedachte uit te drukken, dat hij zijn grooten Zoon bezong »als priester naar de ordening van Melchizedek". Immers Melchizedek, zijn voorganger op den troon te Jeruzalem, was feitelijk en koning en priester des Aller- hoogsten geweest. Dit noemen van Melchi- zedek in Davids zang was alzoewel volkomen natuurlijk. David regeerde waar voor hem een Melchizedek geregeerd had. Hij was de eerste koning over Jeruzalem van wien de Schrift na Melchizedek melding maakt. En juist in dien Melchizedek zag hij een meerder iets, dat hij dierf. Hij was zelf wel koning, maar geen hoogepriester. Dat meerdere had wel Melchizedek gehad, maar bezat hij niet. Maar juist dat meerdere, dat hogere zou in Christus eens terugkeren. En daarom Messias zou niet alleen als David kooning, maar ook als Melchizedek een »prie- ster des Allerhoogsten", zijn.

Hier moet dus vóór alle dingen aan wor- den vastgehouden, dat Melchizedek hier ver- schijnt als de meerdere, niet als de min- dere. »Zonder eenig tegenspreken, zegt de apostel, wordt hetgeen minder is gezegd van hetgeen meerder is" (Hebr. 7:7). En ook de meerdere neemt, de mindere geeft tienden. Is het nu alzoewel, dat Melchizedek den zegen gaf, en Abraham dien ontving, en dat omge- keerd Melchizedek de tienden nam, en Abraham die hem aanbode, dan is het hier- mede beslist, dat Abraham in Gen. 14 optreedt als de mindere, en dat Melchizedek door hem als de meerdere wordt erkend en gehuldigd. — De apostel roept dan ook al de macht der taal te hulp, juist om die meerderheid, die verhevenheid, die uitne- mendheid van Melchizedek te doen uit- komen. Hij prijst hem als »priester des Al- lerhoogsten, als koning des vrede's, als koning der gerechtigheid;" wijst er op, hoe zijns een koningschap en priesterschap was, dat niet hing noch aan zijn vader of moeder, noch aan de geslachten van zijn af- komst; dat niet begon en geen einde zou hebben; hoe hij, meer dan Abraham, Alron en David, deswege den Zoon Gods gelijk, en alzoewel zijn voorbeeld en afschaduwing was; en dat koningschap en priesterschap, in hem tot één verbonden, derhalve niet uit een particuliere heilsoord, maar uit de oor- spronkelijke ordinantie Gods was opgekomen. Wie dit anders opvat, voor dien zijn al deze uitdrukkingen van Paulus eenvoudig over- staanbaar, en zoo is men er dan ook toe gekomen, om van Melchizedek een onwezen- lijken persoon te maken; niet een historisch koning van Jeruzalem, maar een soort vluch- tige verschijning van den Christus; iets wat met het duidelijk verhaal van Gen. 14 ten eenemale in strijd, met Psalm 110 onver- zoenbaar, en met Hebr. 6 en 7 ten eenemale onverenigbaar is.

Ge moet, om én het verhaal van Gen. 14 én Hebr. 6 en 7 te verstaan, onverbidde- lijke vasthouden aan de wezenlijkheid van het geschiedkundig bericht, dat er destijds in Salem, het latere Jeruzalem, een vorst regeerde, die God nog vreesde, die naar het oorspronkelijk bestel nog de koninklijke met de priesterlijke waardigheid in zijn eigen

hunkerden naar het brood des levens. Dat hij dit alles in het geheim deed, kunnen wij wel begrijpen.

Intusschen bleef het den gouverneur van Suffolk, met name Foster, vrederechter te Cobdo, hinderen, dat Samuel niet teruggekeerd was tot den ongehouden staat. Zijne spionnen kregen last op den martelaar acht te geven, wanneer hij bij zijne vrouw zou zijn. Aan dit bevel gaven zij gevolg en omsingelden op zekeren dag het huis des mar- telars door politiebeambten. Samuel werd zonder moeite ge- vangen genomen, omdat hij zich zonder eenigen tegenstand zijnen vijanden overgaf. Daar de magistraat bang was voor oproerige uitingen des volks bij de gevangenneeming des martelars, had de aanval op zijn huis des nachts plaats. In den aanvang zat hij te Ipswich gevangen en werd goed behandeld. Doch spoedig vervoerde men hem naar Norwich, de hoofdstad van het graafschap Norfolk, waar de bisschop woonde. John Hopton, kapelaan der koningin en bisschop van Norwich, kenmerkte zich gedurende den tijd dat hij bisschop was, dat is van 1554 tot 1558, als een dweepziek vijand van de Reformatie. Volgens de geschiedenis der martelaren heeft niemand hem geveenaard in wredeheid jegens de belijders des Heeren.

Want al hebben al de bisschoppen den geloovigen veel onrecht aangedaan, zij hebben zich tevreden gesteld met hunne gevangenschap en hunnen dood. Maar deze dacht de gruwzaamste kwellingen uit, om zijne slachtoffers uit te putten en zoo mogelijk tot afval te brengen.

Zijne handwijze tegen Samuel bewijst zulks. Hij begon met hem in eenen donkeren kerk te zetten, waarin hij werd vastgebonden aan een balk, en wel zoo, dat hij ver- plicht was aanhoudend te blijven staan. Een andere kwel- ling was, dat hij den martelaar dagelijks niet meer dan drie brokken broods liet geven en drie lepels water.

Doch de martelaar kreeg de genade te mogen volhar- den tot den einde toe. Het meest blijkt, hoe tegenover

het duivelsche woeden der vijanden de machtige kracht van Gods Zoon zich openbaarde.

Eindelijk werd hij veroordeeld tot den vuurdood.

Nu volgde de laatste bangste worsteling. Honger en dorst moest hij verdragen gedurende verscheidene dagen, toen de slaap hem eenigen tijd alle ellendigheden des levens deed vergeten.

»Terwijl ik sliep" — zoo heeft Samuel later zelf ver- teld — »verschenen mij een man in witte kleedij, die mij troostte". Hij zeide: »Samuel, houd goeden moed en verblid u, want na dezen dag zult gij geen honger en geen dorst meer kennen.

Toen hij uit de gevangenis gehaald was en naar de straf- plaats geleid werd verklaarde hij aan hen, die hem ter dood geleidden, dat hij, ofschoon hij eenige dagen noch gegeten noch gedronken had, noch honger noch dorst had. Indien hij alles wilde vertellen, wat Christus gedaan had om hem te troosten, 200 liet hij zich verder hooren, zoo hij haast niet uitverleed raken. Bovendien was het zijns inziens beter te zwijgen om den schijn te vermijden, als wilde hij zich- zelve verheerlijken. Deze bescheidenheid moesten wij be- treuen, want hoeveel verwikkeling zou uit die verhalen voor Gods kinderen nog hebben kunnen voortvloeien. Toch is ons nog wel iets bekend van die vertroosting Gods. In zijnen slaap zag hij eens drie ladders, welke van den hemel zich verheven; de ene ladder was iets hooger dan de andere. Op eens zag hij al de drie ladders tot één worden. Men zou dit gezicht eene Goddelijke openbaring kunnen noemen aangaande zijn eigen mar- telarschap, n.l., hij de groote ladder, en de kleine lad- ders twee vrouwen, die kort na hem den marteldood zijn gestorven.

Toen hij op weg was naar de strafplaats trad een eer- baar meisje op hem toe en drukte hem een kus der geestelijke liefde op de lippen. De vijanden hadden dit

opgemerkt, en zochten des anderen daags de maagd. Doch zij ontwaam aan den blik harer vervolgers, ofschoon zij zich gedurende eenigen tijd in de stad verborgen had. Den 2en Sept. 1555 stierf Samuel den marteldood.

JOHN DENLEY.

Kort voordat Samuel den marteldood te Norwich stierf werden — het was in de maand Augustus — John Den- ley en John Newman, twee mannen van aanzien ter dood gebracht. De bisschop van Londen, Bonner genaamd, legde hem de volgende ketterijen ten laste:

1°. dat er nergens ter wereld een heilige, algemeene, Christelijke kerk was; 2°. dat de Roomsche kerk van Engeland niet behoorde tot die kerk; 3°. dat de mis afgoderij en bijgeloof was; 4°. dat de oorbicht tegen de Schrift was; 5°. dat de absolute geen daad des priesters kon zijn; 6°. dat de doop, zooda is in de Roomsche kerk wordt gehandhaafd, veel bijgeloovige bijmengselen had; 7°. dat er slechts twee Sacramenten waren; 8°. dat het lichaam van Christus niet in het Avondmaal aanwezig was.

Denley en zijn vriend loochenden natuurlijk, dat zij ont- kend hadden het bestaan der heilige, algemeene, Christe- lijke kerk, daar dit in strijd zou zijn met hun eigen belij- denis: »Ik geloof een heilige, algemeene, Christelijke kerk". De overige artikelen bezamen zij ten volle, op grond van Gods eigen Woord.

Na hunne veroordeeling is Denley den 8en Augustus 1555 verbrand te Unbridge, en omstreeks een maand later New- man te Suffron-Walden.

DE GAAY FORTMAN.

De Martelaren.

CCXVIII.

ROBERT SAMUEL.

Geen graafschap van Engeland heeft, gedurende de bloe- dige regering van Maria, meer martelaren (300 mannen als vrouwen) ter strafplaats zien voeren dan Suffolk. Een van dezen was Robert Samuel. Hij was dienaar des Woords van de kerk te Barholt (waarschijnlijk Bargholt). Met ijver en niet zonder vrucht onderwees hij de kudde, hem door den Heere toevertrouwd, in de leer der waar- heid en niet eer liet hij af, dan toen men hem met geweld daartoe dwong. Hij werd namelijk op last der koningin uit zijn ambt ontlaagen en met andere geloovige predikanten uit zijne kerk gedreven. Maria toch had aan de bisschoppen bevel gezonden, dat zij de getrouwe geestelijken moesten najagen en dwingen zich van hunne vrouwen te scheiden. Velen bezweken voor dezen eisch, uit vrees voor ambt en leven. Toch schat men het getal dergenen, die om deze oorzaak verdreven werden op 3000. Tot dezen behoorde ook Samuel, die den koninklijken last niet wilde gehoort- zaam zijn, omdat hij dien voor onrechtvaardig hield en in strijd met den Woord Gods.

Toen hij niet meer openlijk in zijne gemeente werkzaam kon zijn, zorgde hij voor haar in het geheim, om alzoewel geloovigen te versterken in hun allerheiligst geloof.

Na Bargholt verlaten te hebben, begaf hij zich naar de hoofdstad van het graafschap Ipswich. Daar zat hij even- wel niet stil. Hoe kon hij dat ook, daar er zooveelen